

development of financial markets. In the financial industry, competitive advantage and technology are closely interwoven and interconnected. The growth of confidence in financial services markets, the effectiveness of their work largely depends on how and according to which rules the financial sector functions. In the activities of financial institutions in Ukraine and throughout the world there are a variety of problems that need to be addressed, and one of them is fraud. The rapid growth of technology and communication, the development of information technology and its active use in the field of financial services contribute to the emergence and improvement of various types of fraud, whose annual losses are estimated worldwide at billions of dollars.

Keywords: economic security, national economy, financial fraud, entrepreneurship, market economy system, corporate interests, private property, economic relations, banking activity, destructive processes.

References:

1. Burova, N.V. (2005). *Nelehalnaya tenevaya deyatel'nost: podkhody k opredeleniyu y klassyfykatsyy* [Illegal Shadow Activity: Approaches to Definition and Classification], Yzd-vo SPb HUÉF, SPb. (in Russ.).
2. Dzhuzha, O.M., Chernyavskyy, S.S. (2005). Criminalization of the Ukrainian economy: state, tendencies, directions of counteraction. *Pravo Ukrayiny [Law of Ukraine]*, no. 12, pp. 35–40 (in Ukr.).
3. Dotsenko, E.L. (2004). *Psykholohyya manyplyatsyy: fenomeny, mekhanizmy, zashchyty* [Psychology of manipulation: phenomena, mechanisms, protection], Rech, SPb. (in Russ.).
4. Yermolovych, D.V. (2005). On the issue of fraud in Belarus. *Visnyk Odeskoho instytutu vnutrishnikh sprav [Bulletin of the Odessa Institute of Internal Affairs]*, no. 1, pp. 56–61 (in Ukr.).
5. Zavorodnyy, M.A. (2004). Methods of detection and prediction of fraud in the financial services market. *Mat. 10-ya mezhdunarodnaya konferentsiya molodykh uchenykh-ekonomystov "Predprynymatelstvo y reformy v Rossyy"* [Mat. 10th International Conference of Young Scientists-Economists "Entrepreneurship and Reforms in Russia"], SPbHU, SPb, Russia, pp. 8–9 (in Russ.).
6. Irkhin, YU.B. (2010). Psychosemantic Principles of Trust in Fraud as an Element of Delinquent Treatment of Personality. *Problemy suchasnoyi psykholohiyi : zb. nauk. pr. Instytutu psykholohiyi im. H.S. Kostyuka APN Ukrayiny [Problems of Contemporary Psychology: Sb. sciences Ave. Institute of Psychology them. G.S. Kostyuk Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine]*, vol. 8, pp. 388–397 (in Ukr.).
7. Musiyenko, O.L. (2010). *Teoretychni zasady rozsliduvannya shakhraystva v suchasnykh umovakh* [Theoretical Principles of Investigation of Fraud in Modern Conditions], ed. V. YU. Shepitka; Nats. yuryd. akad. Ukrayiny im. YA. Mudroho, Pravo, Kharkiv (in Ukr.).

УДК 336.1:354.22

Н. Д. Собкова, к.е.н., доцент,
Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича,
С. Ю. Чубатенко,
Е. Ю. Ібрагімов,
Буковинський державний медичний університет,
м. Чернівці

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МОНІТОРИНГУ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ У СИСТЕМІ КАЗНАЧЕЙСТВА

Анотація

Розглянуто теоретичні аспекти моніторингу фінансових ресурсів у системі казначейства. Досліджено вплив основних чинників на управління фінансовими ресурсами. Запропоновано принципи інформаційно-обчислювальної системи Державного казначейства України. Доведено необхідність пошуку, створення та удосконалення нових інструментів напрямку зосередження фінансових ресурсів в єдиній структурі для успішної реалізації бюджетної політики держави. Охарактеризовано вимоги щодо удосконалення системи управління доходами та видатками в системі казначейства. Визначено основні процедури моніторингу єдиного казначейського рахунку для підвищення ефективності системи управління доходами та видатками бюджету. Запропоновано схему взаємовідносин між органами Державної казначейської служби та розпорядниками і одержувачами бюджетних коштів для підвищення ефективності моніторингу фінансових ресурсів у системі казначейства.

Ключові слова: моніторинг фінансових ресурсів, єдиний казначейський рахунок, розпорядники бюджетних коштів, доходи та видатки бюджету, система казначейства.

Н. Д. Собкова, к.э.н., доцент,
Черновицкий национальный университет им. Ю. Федьковича,
С. Ю. Чубатенко,
Э. Ю. Ибрагимов,
Буковинский государственный медицинский университет,
г. Черновцы

НАПРАВЛЕНИЯ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ МОНИТОРИНГА ФИНАНСОВЫХ РЕСУРСОВ В СИСТЕМЕ КАЗНАЧЕЙСТВА

Аннотация

Рассмотрены теоретические аспекты мониторинга финансовых ресурсов в системе казначейства. Исследовано влияние основных факторов на управление финансовыми ресурсами. Предложены принципы информационно-вычислительной системы Государственного казначейства Украины. Доказана необходимость поиска, создания и совершенствования новых инструментов направления сосредоточения финансовых ресурсов в единой структуре для успешной реализации бюджетной политики государства. Охарактеризованы требования по усовершенствованию системы управления доходами и расходами в системе казначейства. Определены основные процедуры мониторинга единого казначейского счета для повышения эффективности системы управления доходами и расходами бюджета. Предложена схема взаимоотношений между органами Государственной казначейской службы и распорядителями и получателями бюджетных средств для повышения эффективности мониторинга финансовых ресурсов в системе казначейства.

Ключевые слова: мониторинг финансовых ресурсов, единый казначейский счет, распорядители бюджетных средств, доходы и расходы бюджета, система казначейства.

Постановка проблеми. У трансформаційних умовах функціонування економіки України підвищується роль установ, які акумулюють державні фінансові ресурси і здійснюють контроль за їх цільовим використанням. Однією з таких установ є Державна казначейська служба України (ДКСУ), створення якої було викликано потребою в ефективному управлінні значними грошовими коштами. Практика свідчить, що в сучасних умовах органи Державного казначейства постають одним із найактивніших учасників у процесі управління державними і регіональними фінансовими ресурсами завдяки використанню законодавчо прийнятих механізмів та процедур виконання державного і місцевих бюджетів відповідно до вимог бюджетного законодавства. Водночас саме від ефективності таких механізмів залежатимуть потенційні можливості економічного розвитку країни. Однак існують певні проблеми у функціонуванні механізму управління фінансовими ресурсами в системі казначейства, які пов'язані з оперативністю, прозорістю та контролем за цільовим використанням бюджетних коштів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових праць у сфері управління державними фінансовими ресурсами показав, що дослідженням теоретичних і практичних питань побудови і функціонування системи казначейства займалися такі вчені, як С. О. Булгакова, О. Д. Василик, А. М. Мороз, М. І. Огданський, К. В. Павлюк, М. Ф. Пуховкіна, М. І. Савлук, Н. І. Сушко, В. І. Стоян, В.П. Тентюк, В. Токмакова, В. Шамова та інші. Залишаються малодослідженими питання дієвості механізму управління фінансовими ресурсами казначейства, моніторингу видаткової частини в системі казначейства. Потребує вдосконалення аналітично-інформаційне та організаційне забезпечення системи казначейства, оцінювання ефективності управління залишками коштів на єдиному казначейському рахунку.

Мета дослідження. Метою дослідження є визначення напрямів з вдосконалення ефективності моніторингу фінансових ресурсів у системі казначейства України.

Матеріали та методи. Основними методами наукового дослідження стали: історичний і логічний; узагальнення – для виявлення загальних принципів функціонування та розвитку казначейської системи виконання бюджету в Україні; методи системного підходу, аналізу,

синтезу, індукції, дедукції, порівняння – для дослідження процесу виконання державного бюджету за окремими напрямками в динаміці та як єдине ціле.

Результати дослідження. Проведення економічних реформ в Україні, перехід до ринкових відносин змінили підходи до управління економікою і позначилися на його складовій – моніторингу бюджетного процесу. Проте економіка не може бути цілком некерованою, оскільки в такому разі втрачаються організаційні механізми, що забезпечують об'єднання економічних суб'єктів країни в цілісну економічну систему.

Про це свідчить і віковий досвід розвинених країн, де поряд із розвитком ринкових відносин удосконалюються також і установи державного значення і методи державного регулювання економіки. М. Огданський вважає, що організація і функціонування ефективної системи моніторингу бюджетного процесу – це обов'язковий елемент державного управління, тому він повинен здійснюватися як важлива ланка в системі державного управління фінансовими ресурсами [1, с.41]. Показники моніторингу бюджетного процесу як засіб управління є водночас критерієм визначення ефективності цього процесу.

Адже під моніторингом фінансових ресурсів потрібно розуміти спостереження та контроль за фінансовими ресурсами з метою своєчасного виявлення та вирішення поточних проблем, вирішення ступеня досягнення проміжних результатів, виявлення недоліків та визначення проблем [2]. Використання фінансових ресурсів повинно супроводжуватися контролем за їх ефективним, цільовим і раціональним спрямуванням у рамках законодавчого забезпечення, що зумовлює необхідність посилення, з одного боку, відповідальності органів державної влади та управління, з іншого – посилення фінансового контролю за доцільністю витрачання і цільового спрямування коштів. У зв'язку з цим, завдання моніторингу, розробка системи і методів обслуговування державного бюджету, які дають змогу використовувати заходи, спрямовані на забезпечення прозорості та ефективного використання бюджетних коштів у процесі касового виконання за доходами і видатками, є досить актуальним і важливим чинником розвитку економіки.

На сьогодні, Державна казначейська служба – єдиний орган, на який покладено обслуговування виконання бюджетів – формування доходів і здійснення видатків.

Водночас, незважаючи на зростання ролі і значення ДКСУ, є багато невирішених проблем. Вони, насамперед, пов'язані з впровадженням механізму взаємодії всіх учасників бюджетного процесу; чітким розподілом фінансових та інформаційних потоків між ДКСУ та іншими учасниками бюджетного процесу; вдосконалення методів казначейського обслуговування бюджету; створення динамічної системи моніторингу; облік за цільовим використанням коштів; зростання видатків на державне управління тощо [3, с.6].

При визначенні напрямів економічної політики необхідним є встановлення перспектив вдосконалення казначейського контролю за обліком цільових коштів та напрямки удосконалення системи управління доходами та видатками бюджету в процесі регулювання міжбюджетних відносин.

На думку інших науковців, державне управління як цілеспрямована діяльність органів виконавчої влади з виконання відповідних завдань і функцій може бути охарактеризована з використанням категорій соціальної ефективності, економічної ефективності та результативності. Соціальна ефективність є найважливішою характеристикою, на його думку, діяльності та управління фінансовими ресурсами, оскільки саме для цього створено державу в її широкому розумінні [4, с.17].

На думку проф. Корнеєва В. В., який розглядає механізми забезпечення і збереження послідовності місцевих бюджетів, а також принцип еквівалентності при формуванні доходів, що дає змогу створювати передумови для збільшення обсягів і підвищення якості бюджетних благ і послуг за збереженням існуючого рівня доходів або для зниження податкового навантаження на економіку, забезпечуючи при цьому існуючий рівень надання цих благ, а,

отже, для підвищення ефективності функціонування бюджетної системи [5, с.13].

Л. В. Лисяк розглядає зростання видатків на управління як проблему, що тісно пов'язана з проблемами бюджетної політики, яка безпосередньо впливає на міру втручання держави в соціально-економічні процеси, тому привертає особливу увагу [6, с.27].

Однак питання розробки ефективних механізмів управління попереднім і поточним контролем управління Державної казначейської служби, що функціонує у складі системи казначейства, яка забезпечує прогнозування поповнення доходів і здійснення видатків державного бюджету з метою використання тимчасово вільних грошових коштів, у даний час розроблено недостатньо.

Тому подальший розвиток системи казначейства, на нашу думку, може бути пов'язаний зі здійсненням моніторингу фінансових ресурсів, пошуком та створенням нових інструментів або подальшим їх удосконаленням у напрямі зосередження фінансових ресурсів в єдиній структурі для успішної реалізації бюджетної політики держави.

Саме через державний бюджет держава органіює перерозподіл фінансових ресурсів між виробничою та невиробничою сферами діяльності, між адміністративно-територіальними одиницями, галузями тощо; посилення контрольних функцій з боку держави за своєчасним та повним надходженням до бюджету фінансових ресурсів та їх ефективним використанням. Наслідком цього процесу є розвиток управлінських функцій.

У процесі виконання державного бюджету значна увага приділяється прогнозуванню доходів, витрат, джерел покриття дефіциту бюджету і касових потоків. Основними методами, які застосовуються при складанні прогнозу, є високочастотне та структурне прогнозування.

Прогнозування доходів здійснюється на різні за тривалістю періоди [7]:

- короткостроковий (до 2 років);
- середньостроковий (до 5 років);
- довгостроковий (до 10 років).

Упродовж бюджетного року складається річний прогноз виконання бюджету, що поділяється на квартали, місяці й дні. Таку роботу виконують фахівці органів Казначейства України.

Складаючи прогноз у частині балансу касових операцій, потрібно спиратися на дані про потенційно великі витрати, що надходять від головних розпорядників коштів державного бюджету, а також встановлювати вимоги до прогнозування грошових потоків на середньо- і довгострокову перспективу.

Усю інформацію (у тому числі прогноз та фактичні дані) щодо виконання бюджету – про доходи і витрати загалом та з деталізацією за всіма видами бюджетної класифікації – необхідно оприлюднювати на офіційному веб-сайті Казначейства України. Найбільш наочним варіантом відображення є дані наростаючим підсумком від початку року і порівняно з аналогічними попередніми періодами. Окремо слід вказувати активи та пасиви рахунку, а також актуальний на відповідну дату касовий дефіцит (або профіцит). Спеціальні розділи повинні торкатися касових операцій, операцій з обслуговування державного боргу, інформації щодо коштів на рахунку і щодо залучення нових позик (зокрема розміщення державних цінних паперів).

Така інформація є цікавою і для фінансового ринку, оскільки вона певним чином впливає на рух інвестиційного капіталу в державі. Понад те, управління коштами на рахунках ДКСУ та управління боргом на всіх рівнях бюджетної системи має бути максимально взаємопов'язаним.

Аналіз практики показує, що в основі побудови системи касового планування обласних бюджетів України лежать постійний моніторинг та уточнення оцінки величини і термінів настання тимчасових касових розривів.

Планування тимчасових касових розривів доцільно здійснювати у три етапи:

- 1) середньострокове планування;
- 2) поточне планування;
- 3) оперативне планування.

Середньострокове планування має здійснюватися в період формування прогнозу бюджету на наступний фінансовий рік та середньострокову перспективу. У той же час прогноз розмірів і термінів тимчасових касових розривів на наступний фінансовий рік повинен ґрунтуватися на досвіді попередніх років, а також обсягах потреби в коштах для проведення видатків сезонного характеру, забезпечення дострокового транспортування вантажів для державних (місцевих) потреб, виплат працівникам бюджетної сфери (відпускні, проїзні тощо), проведення капітальних видатків та ін.

У період формування і прийняття бюджетного розпису на поточний фінансовий рік у рамках прийнятого Закону про державний бюджет на поточний рік варто здійснювати поточне планування. Оцінка розмірів та термінів тимчасових касових розривів може ґрунтуватися на касовому плані доходів і видатків, у якому враховано підсумки виконання бюджетів за минулий період та всі зміни, внесені до бюджетного розпису.

Оперативне планування може здійснюватися щомісячно в період розробки місячних касових планів доходів і видатків, які також враховують підсумки виконання бюджету за минулий період та зміни, внесені до бюджетного розпису. Власне, саме на цьому етапі повинні визначатися величина тимчасового касового розриву, а також джерела і способи фінансування тимчасового касового розриву в необхідних обсягах та з урахуванням конкретних цілей.

На кожному етапі планування підсумки оцінки обсягів і термінів тимчасових касових розривів використовуються для попередньої підготовки та проведення заходів щодо визначення джерел, обсягів і способів фінансування тимчасових касових розривів, підготовки та прийняття актуальних рішень для забезпечення повноцінного здійснення видатків бюджету.

За період становлення і розвитку Державної казначейської служби реалізація функцій здійснювалась за наступними напрямками [1]:

- порядок зарахування доходів державного бюджету;
- порядок здійснення видатків державного бюджету;
- порядок відображення операцій в обліку та звітності.

Кожен із цих напрямів у перші роки існування діяв як окремий модуль. Необхідність мати цілісну картину стану виконання бюджету з метою прийняття оперативних рішень спонукала до пошуку комплексного розв'язання проблеми, а саме: до об'єднання в єдине ціле всіх складових.

Таким з'єднувальним ланцюгом стала інформаційно-обчислювальна система Держказначейства України, робота якої постійно удосконалюється. При цьому, на нашу думку, при побудові системи, удосконаленні або реформуванні її у подальшому слід дотримуватися наступних принципів:

1. Законності, тобто наявності законодавчо-нормативних актів, що регламентують процес здійснення відповідними органами послідовних операцій з управління доходами та видатками. Це передбачає обізнаність як тих, на кого покладені функції з управління, так і тих, на кого розповсюджуються дії та наслідки управління.

2. Транспарентності, або прозорості. Ця характеристика передбачає доступність громадськості до інформації бюджетного процесу, пов'язаної з прийняттям рішень та їх виконанням. Що стосується інформації, то це, по-перше, щорічні закони про державний бюджет, річні та періодичні звіти про виконання державного та консолідованого бюджету тощо, які оприлюднюються Міністерством фінансів.

На сьогодні загальним недоліком для багатьох країн, у тому числі й України, є те, що ця

інформація розрахована, в основному, тільки на фахівців. Існують деякі протиріччя: з одного боку, існує закон щодо публічності інформації, з іншого – таємниця кожного розпорядника бюджетних коштів.

3. Підзвітності, за допомогою якої відповідні органи (особи) повинні звітувати перед тими, хто відчуває на собі результати політики Уряду. Підзвітність в управлінні – це відповідальність установ, організацій за результати діяльності на конкретному рівні.

Необхідно зазначити, що однією з основних причин відсутності прозорості і достовірної підзвітності в Україні є відсутність єдиної інформаційної бази та чіткої методології тлумачення результатів виконання бюджету. Також слід відзначити, що зміст та форма підзвітності повинна відповідати потребам суспільства, бути зрозумілими.

Вищевикладені вимоги стосуються концептуальних підходів з питань щодо удосконалення системи управління за видатками у будь-якій країні, але в умовах дефіциту коштів практика роботи системи казначейства засвідчує необхідність в їх оперативному управлінні і може розглядатися як крок у напрямі удосконалення.

Оперативне управління передбачає наявність моніторингу управління коштами, а також повинно передбачати відповідну систему взаємопов'язаних етапів, а саме [1, с.42]:

- визначення обсягів коштів, необхідних для реалізації відповідної мети;
- розподіл ресурсів, необхідних для реалізації мети;
- забезпечення виконання конкретних процедур.

Одним із найважливіших елементів системи управління державними (в т. ч. місцевими) фінансами на сучасному етапі модернізації бюджетного процесу є управління ліквідними активами, до яких слід відносити державні (місцеві) активи, які можна використовувати як платіжні засоби. Власне управління ліквідністю означає прагнення установ мати достатню (але не надмірну) кількість грошей у певний момент часу для здійснення своїх повноважень і виконання зобов'язань.

Для якісного проведення моніторингу Державною казначейською службою України необхідно мати інформацію щодо:

- прогнозу надходжень з щоденного коректування, відповідно до фактичного стану виконання доходної частини бюджету;
- прогнозу обсягів коштів для:
  - а) здійснення видатків з урахуванням фінансових зобов'язань;
  - б) погашення зовнішніх та внутрішніх боргів з урахуванням відсотків;
  - в) повернення або відшкодування доходів.

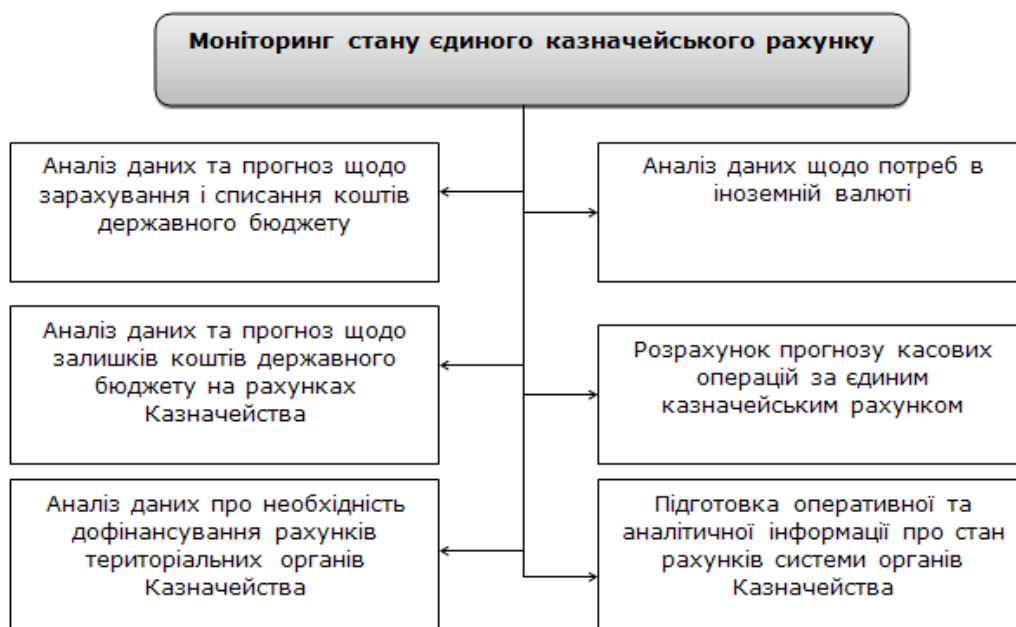
Така інформація повинна бути зіставлена і послідовна за різні періоди і надавати можливість приймати рішення за конкретний період часу. На нашу думку, покращання результатів у цій сфері діяльності можна досягти, забезпечивши найближчим часом вжиття таких заходів, як:

1. Подальша централізація ресурсів у Системі рахунків Єдиного казначейського рахунку.
2. Отримання більш якісного прогнозу щодо необхідних фінансових ресурсів на конкретний період на підставі даних обліку зобов'язань розпорядників та одержувачів бюджетних коштів, а також касових планів інших учасників системи.
3. Посилення та розширення методів контролю за видатками розпорядників бюджетних коштів.
4. Завершення впровадження повнофункціонального єдиного програмного забезпечення та створення інформаційно-обчислювальної системи в цілому.

Враховуючи, що ефективність роботи системи управління доходами і витратами загалом залежить від можливостей функціонування Єдиного казначейського рахунку, на нашу думку, виникає необхідність розробки нової концепції його функціонування, яка є одним із основних кроків з реалізації запропонованих заходів. Моніторинг стану єдиного

казначейського рахунку необхідно здійснювати за відповідними процедурами, наведеними на рисунку 1.

Все це дозволить здійснювати моніторинг видатків у розрізі розпорядників бюджетних коштів всіх рівнів за кодами відомчої та економічної класифікації з метою розробки та впровадження заходів з підвищення ефективності функціонування механізму управління фінансовими ресурсами в системі казначейства.

Рис. 1. Процедури моніторингу стану єдиного казначейського рахунку

Водночас, прогнозування поповнення доходів і здійснення видатків державного бюджету з метою використання тимчасово вільних грошових коштів практично нерозривно пов'язано із вдосконаленням паспортів бюджетних програм або введенням нового документу, який дозволить отримати потрібну інформацію у концентрованому вигляді щодо руху грошових коштів (із певною обробкою).

У цьому документі повинна міститися узагальнена статистична та аналітична інформація з врахуванням часового інтервалу функціонування обслуговуваних в казначействі організацій та установ, а саме:

- статистична та аналітична інформація руху фінансових ресурсів на рахунках розпорядників коштів у систематизованому вигляді;
- перелік порушень щодо використання бюджетних коштів у розрізі розпорядників коштів;
- оцінка ефективності використання залишків коштів на ЄКР;
- прогноз залишків коштів на ЄКР, який дозволяє оптимізувати рух фінансових ресурсів.

Вважаємо, що в умовах дестабілізації фінансового стану економіки країни, зниження надходжень до державного бюджету держава вимушена шукати та залучати кошти для своєчасного покриття витрат із інших джерел. Такими додатковими джерелами повинні стати тимчасово вільні кошти державних фондів, інших клієнтів, кошти місцевих бюджетів, що можуть знаходитися та обслуговуватися у системі казначейства. Доступ до них має бути оперативним і технічно можливим. Тому ми вважаємо, що централізована модель розрахунків у Системі електронних платежів Національного банку України, яка надасть можливість оперативно вирішувати проблемні питання із залученням коштів або їх інвестуванням, є поміркованою та привабливою для реалізації.

З метою досягнення позитивних зрушень у питаннях встановлення органами Державної

казначейської служби контролю за прийнятими зобов'язаннями розпорядників та одержувачів бюджетних коштів, а також покращання управління фінансовими ресурсами пропонується наступна схема взаємовідносин між органами Державної казначейської служби та розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів [2]:

1. До розпорядника та одержувача бюджетних коштів доводяться бюджетні асигнування (планова межа), відповідно до яких можна приймати фінансові зобов'язання.

2. Фінансові зобов'язання реєструються в обліку одночасно (в одному поточному місяці) як у розпорядників, одержувачів бюджетних коштів, так і в органах Державної казначейської служби. Фінансові зобов'язання в обліку органів Державної казначейської служби є підставою для підкріплення коштами обласних управлінь Державної казначейської служби.

3. Обласні управління Державної казначейської служби відповідно до даних обліку про фінансові зобов'язання повідомляють центральний апарат (подають заявки) про необхідні обсяги коштів для їх погашення.

4. На підставі заявок обласних управлінь та прогнозу надходжень на єдиний казначейський рахунок приймається рішення щодо перерахування коштів.

5. Кошти надходять на рахунки розпорядників бюджетних коштів для погашення зобов'язань, зареєстрованих раніше в органах Державної казначейської служби. За таких умов необхідно встановити термін подачі фінансових зобов'язань в органи Державної казначейської служби (до якого числа місяця) на майбутній період.

Наприклад, при достатньому ступені реальності бюджету можна встановити в місяць дві граничні дати подачі фінансових зобов'язань (до 10 і 20 числа поточного місяця). Такий підхід надасть можливість скласти план зобов'язань на конкретний місяць, зіставити його з фактичними можливостями бюджету та спрогнозувати графік погашення зобов'язань на відповідний місяць.

Виходячи із вищевикладеного, пропонується:

1. Відмовитися від місячних планів асигнувань та перейти до складання планів зобов'язань та графіка їх погашення. Підставою для встановлення відповідних планів зобов'язань повинні стати плани заходів головних розпорядників бюджетних коштів щодо реалізації конкретних програм і зіставлення їх з можливим планом платежів. План фінансування бюджету повинен складатися із врахуванням вищевикладеного.

2. Дозволити Державній казначейській службі здійснювати операції на міжбанківському ринку з метою регулювання обсягів ресурсів, які дозволять наблизити план зобов'язань до плану платежів.

3. Довести до розпорядників бюджетних коштів вищезазначені плани і встановити правило погашення зобов'язання саме конкретного місяця (без врахування недоотриманих асигнувань з початку року, у разі невиконання дохідної частини за попередній період, як відбувається це щорічно).

4. Дозволити органам Державної казначейської служби виплачувати заробітну плату на підставі фінансових зобов'язань без механізму розподілу пропозицій головних розпорядників бюджетних коштів.

5. Зараховувати кошти на рахунки їх розпорядників тільки під зареєстровані в обліку органів Державного казначейства фінансові зобов'язання. Тобто, встановити правило для розпорядника одержувача бюджетних коштів щодо проведення процедур виконання робіт (послуг) відповідно до місячних планів зобов'язань.

6. Міністерству фінансів своєчасно приймати рішення щодо перенесення недоотриманих бюджетних асигнувань на інший період тільки на підставі реального прогнозу виконання бюджету за надходженнями або секвестру бюджету.

7. Міністерству фінансів, Державній казначейській службі, Міністерству юстиції провести відповідну роботу щодо доопрацювання законодавчої та нормативної бази, а саме:

- встановити додаткові права та обов'язки розпорядників і одержувачів бюджетних коштів при укладанні угод;

- надати права органам Державної казначейської служби погоджувати та підтверджувати дійсність зобов'язань, прийнятих розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів з точки зору контролю за граничними обсягами, встановленими на бюджетний рік – погодити з органами Державної казначейської служби прийняття та звільнення з посади головних бухгалтерів;

- встановити обов'язкову відповідність даних обліку розпорядників, одержувачів бюджетних коштів та органів Державної казначейської служби щодо зобов'язань.

Враховуючи зазначене, з метою забезпечення виконання нормативно-законодавчих актів, виникає нагальна необхідність приведення у відповідність окремих актів законодавчо-нормативної бази. В рамках проведення моніторингу фінансових ресурсів підтверджується необхідність подальшого посилення та розширення методів контролю за доходами і видатками бюджетних коштів.

Йдеться про недосконалість існуючої нормативної бази щодо вимог до розпорядників бюджетних коштів при виконанні ними кошторисів доходів і видатків. Загальні вимоги не дають можливості однозначно приймати рішення щодо проведення конкретного платежу, що зумовлює законне незадоволення розпорядників бюджетних коштів, оскільки є можливість по-різному трактувати вимоги до переліку документів, що підтверджують підставу проведення платежу, економічну сутність напрямку видатків тощо.

Висновки. Проведені наукові дослідження демонструють, що питання механізму казначейського обслуговування бюджетів є недостатньо вивченими. Найближчим часом робота Державної казначейської служби повинна бути спрямована на удосконалення діючої нормативної бази, насамперед, на розробку конкретних вимог щодо здійснення контролю за видатками як поточними, так і капітальними з урахуванням галузевих особливостей. В роботі органів казначейства необхідно здійснювати моніторинг: руху грошових коштів розпорядника з врахуванням часового інтервалу; бюджетних правопорушень; прогнозних показників залишку коштів на ЄКР; розрахунку ефективності їх використання тощо.

Запропоновані вище напрями підвищення ефективності моніторингу фінансових ресурсів, на нашу думку, дозволять не тільки підвищити ефективність виконання бюджетів усіх рівнів, а й забезпечать подальший розвиток Державної казначейської служби України.

Список використаних джерел:

1. Огданський М. Країні потрібна сучасна, динамічна система моніторингу виконання бюджету / М. Огданський // Казна України. – 2011. – № 2. – С. 40-43.
2. Курганська Е. І. Система казначейства: управління фінансовими ресурсами : монографія / Е. І. Курганська, Т. Б. Кублікова. – Одеса: ОНЕУ, 2015. – 323 с.
3. Пасічник Ю. В. Менеджмент фінансовими ресурсами у системі казначейства України / Ю. В. Пасічник // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки: Випуск 33. У 3 ч. / М-во освіти і науки України, Черкаський державний технологічний університет. – Черкаси : ЧДТУ, 2013. – Частина II. – С. 5-9.
4. Демидов О. Як підвищити ефективність і результативність державного управління / О. Демидов // Казна України. – 2010. – № 4. – С.16-19 .
5. Корнеев В. В. Капіталовкладення і кредит у координатах довіра- відповідальність / В. В. Корнеев // Фінанси України. – 2010. – № 9. – С. 13.
6. Лисяк Л. В. Трансакційні витрати функціонування інституту бюджетної політики / Л. В. Лисяк // Фінанси України. – 2010. – № 2. – С. 27.
7. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

Nataliia Sobkova, PhD, Associate Professor;
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University,
Chernivtsi,
Sevyl Chubatenko,
Emyl Ibragimov,
Bukovynian State Medical University

DIRECTIONS OF EFFICIENCY INCREASEMENT OF FINANCIAL RESOURCES' MONITORING IN THE TREASURY SYSTEM

Summary

The theoretical aspects of the monitoring of financial resources in the system of the treasury are considered. The influence of the main factors on financial resources management is investigated. The principles of information and computer system of the State Treasury of Ukraine are proposed. The necessity of search, creation and improvement of new instruments of concentration of financial resources in a single structure for successful implementation of the state budget policy is proved. The requirements for improving the revenue and expenditure management system in the treasury system are described. The basic procedures for monitoring a single treasury account for improving the efficiency of the revenue and expenditure management system are determined. The scheme of the relationship between the bodies of the State Treasury service and the administrators and recipients of budget funds for increasing the efficiency of monitoring of financial resources in the system of the treasury is proposed.

Keywords: monitoring of financial resources, single treasury account, managers of budget funds, budget revenues and expenditures, treasury system.

References:

1. Ohdanskyi, M. (2011). Kraini potribna suchasna, dynamichna systema monitorynhu vykonannia biudzhetu. *Kazna Ukrainy [Treasury of Ukraine]*, no. 2, pp. 40-43 (in Ukr.).
2. Kurhanska, E.I., Kublikova, T.B. (2015). *Systema kaznacheistva: upravlinnia finansovymy resursamy [Treasury system: financial resources management]*, ONEU, Odesa (in Ukr.).
3. Pasichnyk, Yu.V. (2013). Management of financial resources in the system of the Treasury of Ukraine. *Zbirnyk naukovykh prats Cherkaskoho derzhavnogo tekhnolohichnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky, Vypusk 33, u 3 chastynakh [Collection of scientific works of Cherkasy State Technological University. Series: Economic sciences, Vol. 33, in 3 part]*, ChDTU, Cherkasy, Part II, pp. 5-9 (in Ukr.).
4. Demydov, O. (2010). How to improve the efficiency and effectiveness of public administration. *Kazna Ukrainy [Treasury of Ukraine]*, no. 4, pp.16-19 (in Ukr.).
5. Korneiev, V.V. (2010). Capital investment and credit in the coordinates of trust-responsibility. *Finansy Ukrainy [Finance of Ukraine]*, no. 9, p. 13 (in Ukr.).
6. Lysiak, L.V. (2010). Transaction costs of the functioning of the budget policy institute. *Finansy Ukrainy [Finance of Ukraine]*, no. 2, p. 27 (in Ukr.).
7. The Budget Code of Ukraine (2010). Available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

